

Обережно: сучасне медіасередовище , його вплив на психіку дитини дошкільного віку

Інформаційно-комунікаційні технології стрімко входять у наше життя. Майже щодня людство віднаходить нові надсучасні гаджети для користування. Інформація, яка лине звідусіль, має очевидний вплив на сучасну людину, дитину. Чи контролюють батьки, яку медіапродукцію споживають

їхні діти? Чи “вмикають фільтр”, який би “відсіював” далеко не корисну, не добру, руйнівну інформацію? І які наслідки недбалого ставлення дорослих до медіасередовища дитини?

Сьогодні медіа дає про себе знати всюди – навіть у підземці метрополітену. Проїзд у маршрутці тепер теж має ознаки надсучасності. Телеекрани салонах маршрутного таксі , найрізноманітніша реклама всюди блимає вогнями, відлякує і водночас приваблює, спантеличує, зацікавлює, вводить у стан агресивності, а інколи має і протилежний ефект – викликає млявість, пригніченість, апатію.

На свідомість дітей та дорослих одночасно діє безліч джерел інформації. Це призводить до того, що мозок починає працювати в нав’язаному режимі, стає “зомбованим”.

Телебачення, радіо, Інтернет – це те повсякденне тло, від якого ми стаємо психологічно залежними.

Блокування захисних механізмів відкриває інформаційному потоку вхід до святої святих людського розуму – підсвідомості. Так виникають передумови для кодування свідомості й “зомбування” особистості. При цьому система внутрішнього захисту (“внутрішньої цензури”) практично вимикається. Етичні бар’єри – сором, воля, совість, увага – виявляються заблокованими.

У такому медіасередовищі, створеному засобами масової інформації, зростають сучасні діти.

Поняття медіасередовище включає дві складові: *медіа* і *середовище*.

Характерні технічні засоби копіювання, запису, поширення інформації та суб'єктом об'єктом аудиторією).

ознаки медіа - створення, тиражування, ширення обміну між (автором) та (масовою

Поняття середовище науковці визначають по-різному, зокрема як сукупність впливів, що змінюють і визначають розвиток життя; або як усе те, що оточує, пронизує, залучає до орбіти діяльності суб'єкта; або як предмет, або як засіб, або як умови. Найчастіше під середовищем мається на увазі сукупність умов і впливів .

Таким чином, сучасна дитина перебуває під постійним впливом аудіовізуалізованої інформації. У медіасередовищі діти отримують можливість пізнавати життя через образи, репрезентовані аудіовізуальними (екранними) медіями, передусім – телебаченням. Для значної кількості сучасних дітей це замінює традиційні джерела соціалізації і пізнання.

Помічено, що з часом “теледіти” втрачають природний інтерес до реального життя. Психологи стверджують, що телеекран (Інтернет) для сучасної дитини – не тільки інформатор, а конструктор картини світу. В свідомості малюка відбувається процес переоцінки традиційної системи цінностей. І це зумовлює небезпечні духовні підміни – виникає агресія до живих істот, формуються цинізм, байдужість до чужих переживань. Особливо небезпечно те, що діти під впливом того, що бачать, починають вважати насильство нормальною моделлю поведінки. Дитина ніби “відходить” від реального світу, занурюючись у фантастичний.

В останні роки стає дедалі більше дітей, які не можуть у дитсадку, а згодом і в школі, сприймати інформацію на слух. Учені вважають, що причина в тому, що цих дітей з раннього дитинства “виховував телевізор”, тож вони сприймають переважно тільки зорову інформацію. Словесно, логічно, зв'язно відтворити події можуть рідко. Пізніше ці діти погано читають у школі, їм важко переказувати тексти, творче мислення в таких малюків недостатньо розвинуте, вони схильні до агресії, проявів негативізму.

Отже, як бачимо, продукція “медіаринку” має перебувати під пильною батьківською цензурою. Пам'ятаймо: дитина майже всю інформацію сприймає у вигляді образів. З них, як з кубиків, вона і будує свою модель світу.

Яку медіапродукцію можна пропонувати дітям?

З десяток років тому головним заняттям дошкільнят були різноманітні ігри, малювання, ліплення, слухання казок, відвідування гуртків за інтересами, заняття спортом. Звісно ж, вечорами діти дивилися мультфільми у передачі “На добраніч, діти!”. Це був своєрідний ритуал підготовки до сну. А у вихідні дні “В гостях у казки” з улюбленою ведучою Валентиною Леонтьєвою, “Будильник”, “Катрусин кінозал”, “АБВГДейка”. Які незабутні приємні спогади: на ці дитячі передачі чекали з нетерпінням, бо їх було небагато.

Сьогодні індустрія медіапродукції для дітей дуже строката: мультиплікація, телепередачі, дитяча преса, комп’ютерні ігри, відеоігри, фотографія, Інтернет – сайти, радіопередачі, документальні фільми, сканографія (новий напрям у сучасному фотомистецтві), книги, фільми-казки, документальні фільми про флору, фауну, дитяча література, в тому числі й комікси.

Лікарі зазначають: середня тривалість перегляду мультфільмів, дитячих передач становила у 80-ті роки ХХст. 3-5 годин на тиждень, тобто 5% вільного часу, або ж ті самі 30 хвилин на день, які офіційно дозволені дошкільнятам Всесвітньою Організацією Охорони Здоров’я.

Сьогодні ситуація різко змінилася. За даними ЮНЕСКО, сучасні дошкільники віком 3-6

років присвячують перегляду телепередач, мультфільмів у середньому 3-4 години на день, тобто близько 23-24 години на тиждень. Уявімо, ціла доба у розпорядженні дитини-дошкільника і це лише на віртуальне спілкування! Чи не забагато? Психологи стурбовані тим, що на пасивну розвагу витрачається цінний час, який би варто було присвятити істинно потрібній і важливій діяльності — провідній у дошкільному віці – грі. Перегляд телепередач забирає час на читання книжок, при цьому втрачається живе спілкування з однолітками й дорослими. Дитина, таким чином, опиняється поза реаліями звичайного життя. Звідки ж тут вироблятиметься життєва компетентність?

Діти засвоюють інформацію набагато ефективніше, ніж дорослі, по-перше, запам’ятовують усе набагато швидше, а по-друге, сприймають її безпосередньо (без внутрішньої критики). Переглядаючи фільми, дитина малює за ними свою картину світу, “будує свою особистість”. Тож надзвичайно важливо, щоб діти отримували якісний медіапродукт.

Діти різного віку дуже люблять мультиплікаційні та художні фільми-казки. Яскраві, образні, із захопливим сюжетом, дібрані за віком, вони формують у малих уявлення про добро і зло, еталони гарного і поганого. Добрий, якісний мультфільм – конче потрібний матеріал для розвитку ігрових сюжетів, для малювання, ліплення та й загалом особистісного становлення дитини. Адже він формує в дитячій свідомості модель навколишнього світу, образи мами і тата, друга і ворога, всього того, на що він орієнтуватиметься все життя як на духовний компас.

Діти завжди асоціюють себе з головним персонажем твору, чи то книжки, чи то мультику. Зазвичай дівчаток ваблять жіночі образи, а хлопчиків — чоловічі, що цілком закономірно. Переглянувши фільми про принцес, добрих фей і працьовитих героїнь, дівчатка і самі хочуть бути такими, причому не тільки зовні, а й наслідуючи їхні душевні якості. Візьмемо, наприклад, Попелюшку. Гарна, скромна, добра, працелюбна, весела, незаздрісна. Хочете бачити ці риси в дитині? Сміливо демонструйте їй саме цей мультфільм про цю чудову дівчину.

З хлопчиками справа дещо інакша. Сьогодні дуже багато художніх і мультиплікаційних фільмів, у яких демонструється агресія, війна, яка ініціюється саме сильною половиною людства. І, на жаль, агресивна поведінка стає взірцем для хлопчиків. Зрозуміло, класичний образ справжнього чоловіка – воїн, лицар, герой. Тож, демонструвати хлоп'ятам фільми про боротьбу, героїзм, звісно, треба, але дуже вдумливо відбираючи їх із того нестримного потоку, який пропонується телебаченням. Є чудові мультфільми: “Іван Царевич і Сірий Вовк”, “Добриня Микитич і Змій Горинич”, “Альоша Попович і Тугарин Змій” та інші. Вибирайте фільми про мужність, у яких головний герой бореться за правду, але не вдається до невинуватих жорстокості, убивства.

Повірте, у фільмах про холоднокровних роботів-убивць немає нічого корисного для вашої дитини.

На жаль, не всі сучасні мультфільми відповідають наведеним вимогам. Більшості з них притаманні певні ознаки, які роблять їх небажаними для перегляду дошкільнятами. Тож, перш ніж пропонувати дитині переглянути мультфільм, обов'язково перегляньте його самі, зверніть увагу, чи нема у ньому наведених нижче небезпечних моментів.

Небезпека сучасних мультфільмів

1. Сюжети мультфільмів надто легкі, розважальні

Після перегляду сюжет майже відразу забувається, отже, не дає “поживи” для осмислення. Некорисність посилює багатосерійність, через яку виникає *екранна залежність*. Дітям важко відтворити сюжет мультфільму, хоча він нескладний. Вони мають його переглянути кілька разів.

2. Персонажам притаманні якісь особливі над-можливості – вони “супер” у різних варіаціях

Це породжує в дитини відчуття власної неповноцінності. Існує навіть такий термін “каучуковий” персонаж. Під дією афектів – радості, гніву, любові — його тіло може “розширюватися” чи “звужуватися”. У таких персонажів неправдоподібно витягуються руки й сплющується голова, вони можуть

закручуватися й розкручуватися, немов спіралі. Виникає педагогічна претензія, претензія серйозна та принципова: спостерігаючи цих персонажів, можна дійти висновку, що вони не відчувають болю. А як же тоді вчити малих жаліти когось, співчувати, пропонувати допомогу?

3. Демонструється і не засуджується девіантна поведінка персонажів

Персонажів, які порушують загальноприйняті правила, ніхто не виховує і не каже їм, що так робити не можна. Демонструються небезпечні для життя, безглузді форми поведінки, сцени неґречного ставлення до людей, тварин, рослин. “Виховний ефект” від таких переглядів першими відчують близькі дорослі у формі цинічних висловлювань, негарних жестів, непристойної поведінки, грубості, навіть бійки з боку дітей. З давніх-давен малюків виховували на позитивних прикладах. Негативні не демонстрували, якщо вже так траплялося, це завжди супроводжувалося належним коментарем, моральною оцінкою.

4. Багато сучасних мультфільмів мають чітко виражену статеву адресацію: для дівчаток, для хлопчиків

У дошкільному віці такий поділ не має розвивального значення і лише стає перепорою для спілкування і спільних ігор хлопчиків та дівчаток. І дівчаткам, і хлоп'ятам будуть корисні твори про дружбу, сміливість, любов, гарні вчинки, спільні справи.

5. Зарубіжні мультфільми адресовані старшій віковій аудиторії. Однак батьки

пропонують їх малюкам, починаючи з 2-3 років

Висновок про шкідливість – очевидний.

6. Мовний супровід – надмірний, позбавлений художності.

Персонажі постійно промовляють довгі монологи, коментують найдрібніші події чи поворот сюжету, свої думки та обговорюють вчинки інших. Мова сучасних супергероїв та їхнього оточення в цілому примітивна, рясніє жаргонізмами, сленговими

словами та вигуками. Озвучення зарубіжних мультфільмів часто буває занадто манірним із гротескними інтонаціями та голосами. Крім того, дуже втомлює текст, який звучить синхронно з мовою персонажа. Це дратує, не сприймається, втомлює слух.

7. Музичний супровід – примітивний, невідповідний загальному емоційному настрою, перебігу подій

Якщо мелодія, що супроводжує сюжет, бідна, то вона й не запам'ятовується дітям, не виконує своєї прямої функції – підсилювати сюжет, сприяти розвитку емоційного сприймання дитини. Якщо, до всього ж, вона й не відповідає подіям на екрані, перебиває слова персонажа, це негативно впливає на нервову систему, перешкоджає адекватному сприйманню.

Як впливає реклама?

Окрім небезпек неякісних мультфільмів, на дитину чатують й інші загрози, створені сучасним медіасередовищем.

Чи помічали ви таке застереження унизу реклам, які демонструють по телебаченню: “Не відтворювати у реальному житті”. Можливо, й не помічали, бо шрифт дрібний, важко читається, він не привертає до себе уваги. А от сам сюжет реклами! Переважно захопливий, феєричний: спортивної статури красень зістрибує з висоти хмарочоса, в нього виростають за спиною крила, він починає вільно літати і не розбивається. Завтра ми його знову побачимо на екранах. А тепер спробуймо переконати нашого Сашка чи Дмитрика, що так робити не можна, що життя одне, що стрибати з дахів у жодному разі не можна!

Дошкільнятам ще важко відрізнити реальне від вигаданого. Реклама ж видається їм переконливішою, ніж просто собі розмова з батьками про небезпечність тієї чи іншої ситуації.

Вплив реклами має магічну силу. Діти дивляться її, як заворожені. Через рекламу знецінюються важливі етичні категорії. Мрії про щастя починають здаватися легкодосяжними.

Дорослі мають раз по раз пояснювати дитині, що рекламу треба сприймати вибірково і що відсутність певної речі, навіть дуже гарної, зовсім не означає, що життя від цього стане гіршим.

Що робити батькам?

Отже, щоб ефект впливу медіаполя був позитивним, батьки мають вчитися слухати й чути свою дитину, бути толерантними і терплячими, розуміти її, вчасно помічати в ній небажані зміни. Любов до дитини має виражатися не лише в подарунках — іграшках, солодощах, а ще й у частішому спілкуванні із сином чи донькою.

Важливо відбирати лише якісні, добрі, пізнавальні й розвивальні мультфільми, телепередачі, відеоролики. Обов'язково обговорювати з малечею переглянутий сюжет, персонажів, аналізувати образи, привертати увагу малюка до того, що лишилося непоміченим, спонукати творчо осмислювати побачене.

Знайомте дитину з добрими дитячими журналами, спрямованими на особистісний розвиток малюка, його моральне становлення, позбавленими агресивності. Таким виданням, зокрема, є журнал "ДЖМІЛЬ", який подає зразки мудрої конструктивної поведінки і розвивальної діяльності, формує світле позитивне світобачення, дає в руки дитині інструменти для творчого самовираження. У процесі читання журналу, пошуку відповідей на його запитання, варіантів розв'язання задач і способів виконання завдань і дорослий, і дитина разом розмірковують, обговорюють, висловлюють думки і почуття, разом творять красу, що дає їм спільну радість і краще розуміння одне одного, а дорослому іще важелі позитивного впливу на малюка.

Пам'ятайте: існує безліч цікавих і корисних для дитини спільних справ, окрім тих, що пов'язані з Інтернетом або телебаченням.

Наприклад, можна разом щось зліпити чи намалювати: тато чи мама ліпить тулуб зайця, а дитина – голову, вуха, хвостик. Погортайте разом улюблені книжки, розгляньте ілюстрації, сімейні фотографії. Побувайте в музеї, театрі, на виставці або просто погуляйте. Разом піклуйтеся про хатню тваринку, доручивши дитині посильні для неї справи (малюк може мити посуд для тваринки, насипати корм). Спільні прогулянки з тваринкою зближуватимуть дитину й батьків. Єдине, що треба обговорити заздалегідь, це правила, за якими варто діяти, вигулюючи домашнього улюбленця.

Ми розуміємо: те, про що ми говорили в цій статті, вимагає від батьків певних зусиль, праці, часу. Однак, доклавши їх, ви зможете захистити дитину від інформаційних потоків, які не дають доброї поживи ні розуму, ні серцю, руйнують духовне здоров'я.

Будемо реалістами: зовсім уникнути медіасередовища сьогодні неможливо. Тож давайте разом виховувати у дітей культуру користування інформацією.

Як навчити дитину зав'язувати шнурки

Координація роботи очей і рук - так дослідники називають рухову здатність, яка повинна бути розвинена у дітей, щоб, наприклад, навчитися зав'язувати шнурки. У деяких дітей у п'ять років вона вже цілком розвинена, іншим дітям на це може знадобитися більше часу.

Навчання у грі

Найкраще дитина навчається в ігровій формі, тоді у нього з'являється інтерес до подій. У дитячих магазинах продається багато ігор-шнурівок, вони спеціально призначені для розвитку дрібної моторики. Легко виготовити такий посібник для навчання малюка шнурівці самостійно. Це може бути вирізаний з щільного картону різнокольоровий черевик з двома паралельними рядами дірочок. Робити це можна, починаючи вже з дворічного віку. Покажіть дитині, як складати шнурок навпіл, а потім дуже повільно просуньте його через дірочки і затягніть. Тепер нехай малюк спробує сам. Обов'язково похваліть дитину, якщо у нього виходить. Наступний крок - формування та зав'язування петельок.

Способи зав'язування шнурків

Є пара способів зав'язувати шнурки - з одного петлею або з двома. Щоб з'ясувати, який спосіб більше підходить вашій дитині, попросіть його виконати просту вправу: підняти праву руку, а ліву прибрати за спину. Якщо він зміг виконати одночасно обидва ці рухи, то він освоїть і «метод одній петлі». Але щоб не заплутати малюка і не плутатися самому, можете навчити його тому способу, яким користуєтеся самі і надалі його дотримуватися. З самого початку і назавжди стиль зав'язування залишиться тим самим.

Перший спосіб - це так званий «бабусин вузол», він хоч і простий у виконанні, має властивість постійно розв'язуватися. Складається спочатку одна петелька, потім інша, потім перехлест одній петлі через іншу і протягування будь-який з них в серединку. Можна пограти в зайчат, складаючи кінчики шнурків у вигляді заячих вушок, які потім потрібно переплести між собою.

У другому способі ми будемо «ловити зайця». Цей варіант набагато надійніше. Швидко проробляємо першу частину вузла, а далі проговорюємо: йде заєць (беремо один кінець шнурка і робимо петлю),

і ми його ловимо (другим шнурком обмотуємо цю петельку і з серединки витягуємо вже готову другу петлю назовні).

Використовуючи другий спосіб, можете розповісти таку казочку: зустрілися два черв'ячка Тім і Том (лівий і правий). «Підемо гуляти?» - Каже один. «Пішли!» - Відповідає другий (перехрест шнурків). Взяли вони один одного за ручки (вузол). Ідуть і веселяться (помахати шнурками). Назустріч їм зайчики стриб і Скок (робимо вуха з шнурків). Запросили зайці черв'ячків пити чай з пряниками. Взялися вони всі разом за руки (перехрест вух) і побігли в норку-комірчину (одне вухо в дірочку).

Буде спочатку важко протягувати вухо в дірку і зав'язувати міцний вузол, але з часом все налагодиться! Обігрувати ситуацію. Говорите «дитячими» голосами, імітуючи тварин.

Наочна демонстрація і практичні поради

Починати тренуватися краще на великих шнурках, наприклад на знятому з татової ноги черевіку. Отже, сідайте з дитиною удвох на диван (поряд або у нього за спиною), кладете черевик перед собою, носком від себе, і повільно починаєте показувати, як ви зав'язуєте і розв'язує шнурки. Повторіть на очах у малюка процедуру зав'язування до десяти разів.

Тепер дайте йому спробувати самому. Давайте прості вказівки, розбивши процес покроково. Не потрібно направляти руки дитини своїми руками. Просто візьміть собі інший черевик і кілька разів продемонструйте, в якій послідовності виконувати дії.

Якщо справа не рухається, дитина не хоче нічого робити, ймовірно, він все ще не розуміє - як?! Спробуйте переключити його увагу на інше, більш великий об'єкт. Запропонуйте малюкові потренуватися з поясом на вашому халаті. Деяким дітям легше освоїти зав'язування вузлів на товстих зав'язках. Коли він достатньо впевнено опанує даними навиком зав'язування, можна переходити знову до шнурка.

І не забувайте, що похвала стимулює старання. Якщо дитина від вас чує тільки те, що він все робить неправильно, у нього відразу пропадає бажання тренуватися. Хваліть його за будь маленький успіх! Трохи терпіння і ви отримаєте бажаний результат, а ваш малюк - почуття впевненості і самостійності.

10 факторів чому корисно читати дитині вголос

1. Приділяти читанню треба щодня не менше 1 години на день. При цьому читати дитині не обов'язково безперервно цілу годину, можна читати уривками, по 10-15 хвилин, у вільний від гри та прогулянок час.
2. Важливо, щоб читання для дитини було справою систематичною.
3. Читання – це не лише обмін інформацією, це значно більше. Це спільне дозвілля батьків і дітей, прояв любові.
4. Читання – це емпатійна взаємодія, тобто читання формує у дитини здатність емоційно відгукуватися на переживання іншої людини.
5. Саме під час читання книжок дитина навчається розрізняти добро і зло, засвоює перші норми моралі, вчиться співчувати героям книжки.
6. Діти, яким читають із раннього дитинства, за своїм розвитком до 7 років випереджають однолітків на 1-2 роки.
7. У дітей, яким батьки читають регулярно не менше 1 години на день, словниковий запас у 2-3 рази більший, ніж у тих малят, кому батьки не читають.
8. Читати дитині вголос необхідно до 12 років, навіть попри те, що дитина вже вміє читати сама. Адже самостійне читання для дитини – величезна робота, а коли читає дорослий, дитина краще засвоює інформацію, запам'ятовує слова і сприймає переживання героїв.
9. Хочеш, щоб читання книжок приносило дитині максимум користі? Тоді активізуй читання своїми запитаннями по тексту: що більше сподобалося з прочитаного, що хотів сказати, зробити герой, як би ти вчинив на місці героя? Це допоможе розвивати у дитини мислення, пам'ять, мовлення й уяву.
10. Читання вголос – це один із перших і кращих методів виховання дитини, адже читання одночасно і навчає, і розвиває, і розважає.